

moj planet

www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet

RAZISKOVANJE JE ZABAVNO

POSTER

Skobčevke

Dan Zemlje Oljke

Zakaj psi lajajo?

Revija Moj planet razpisuje ob dnevu Zemlje

NAGRADNI NATEČAJ ZA NAJBOLJŠI STRIP

Kakšen planet si želim?

ILUSTRACIJA: JAKA VUKOTIČ, FOTOGRAFIJA: SHUTTERSTOCK

Zemlja je čudovit planet, vendar se na njej dogaja tudi veliko hudih stvari. Zanima nas, kakšen planet si želiš ti. Kaj lahko storimo navadni ljudje, kaj otroci? Vzemi risalni list formata A3, barvice, flomastre ali vodene barvice in si daj duška! Piši, riši iz srca za naš planet.

Natečaja se lahko udeležite vsi, ki ste mlajši od 15 let. Pošljete lahko največ dva lista **formata A3**, na zadnji strani morajo biti le podatki avtorja ali avtorice (ime, priimek, naslov, datum in letnica rojstva ter kontakt staršev ali skrbnikov).

Tri avtorje izbranih stripov bomo nagradili s Telemachovo nagrado in knjigo MKZ!

Izbor bo opravila 3-članska komisija z ilustratorjem Damijanom Stepančičem na čelu.

Dela bomo sprejemali do 20. maja 2023. Pošljite jih na naslov MOJ PLANET, MKZ, Slovenska 29, Ljubljana.

Več o pravilih sodelovanja si preberite na strani 55.

Izid natečaja bomo objavili v junijski številki revije Moj planet, ki izide 15. junija 2023.
Sponzor natečaja je Telemach.

telemach

Dragi planetovci,
vabimo vas k sodelovanju na nagradnem natečaju za naj strip s temo svetovni dan Zemlje, vse podrobnosti najdete na levi strani. Vemo, da vam je mar in niste tu zato, da ustvarjate smeti, ampak zato, da se čudite lepotam narave in ohranjate naravo. Tako kot divje živali, ki nimajo ropotije in niso potrošniško usmerjene, ampak pojedjo le toliko, kolikor potrebujejo, in si znajo svoje zavetje, brloge ali gnezda izdelati same iz naravnih materialov. Ali ni to čudovito? Včasih jim zavidam, ko moram skrbeti za toliko stvari ...

Hvala za vso pristržno pošto in risbice ter pametna vprašanja za dr. Vetka in naše strokovnjake.

Želimo vam lepe in prijetne prvomajske praznike!

Naslednja številka izide 15. maja.

Maja
maja.bajzelj@mladinska-knjiga.si

Pišite nam na moj.planet@mkz.si ali
www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet

 Spremljajte nas na:
www.facebook.com/RevijaMojPlanet

50

4

12

18

20

22

april 2023

- 4 TA MESEC**
Opazujem in raziskujem
- 6 PAPIGE**
Skobčevke
- 10 PLANETOVCI PO SVETU**
Jakob in Oskar iz Nemčije
- 12 DREVESA**
Oljka
- 14 SVET PTIC**
Veliki škurh
- 16 BOTANIKA**
Kam gredo zvončki in trobentice?
- 18 ŽUŽELKE**
Kačji pastirji
- 20 PASJELJUBCI**
Zakaj lajajo?
- 22 SVETOVNI DAN ZEMLJE**
Zemlja – naš planet
- 26 FOTOGRAFIJA MESECA**
Konji
- 36 DOKTOR VETKO**
- 38 ANKETA**
Svetovni dan Zemlje
- 40 INŽENIRKA LETA**
Popravljanje letal z Rosano
- 42 ODGOVORNO SKRBNİŠTVO**
Pozor, nevarne gosenice!
- 44 STRIP BUBA IN STANKO**
Buba in stol
- 48 MOJ TEST**
Tvoji talenti
- 50 SIVE CELICE**
- 56 VAŠA POŠTA**

ta mesec

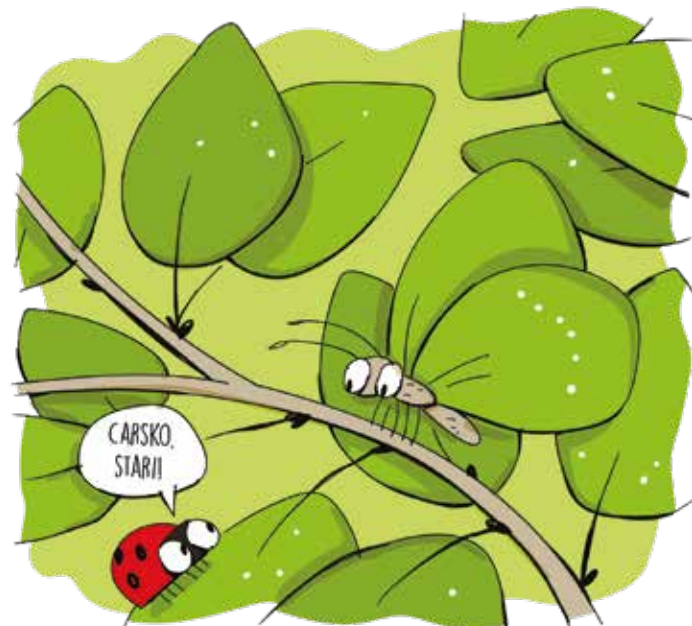
OPAZUJEM IN RAZISKUJEM

APRIL MAJ

Sejemo buče

Kmalu ne bo več nevarnosti zmrzali. To pomeni, da bomo na vrt lahko posadili tudi najbolj občutljive sadike. Mednje spadajo buče. Ker buče vzkalijo in rastejo zelo hitro, jih sejemo šele konec aprila. Za setev lahko uporabimo kar spodnji del kartonske škatle za jajca. Napolnimo jo z zemljo in v vsako vdolbino posejemo eno seme. Sadike posadimo s kartonsko posodico vred.

Zeleni robidar

Zeleni robidar je naš edini zeleno obarvani metulj. Zelene barve je le spodnja stran njegovih kril. Zgornja stran je rjava. Med počivanjem na listu kakega grma ima krila vedno zaprta. Ker je vse okoli njega tudi zeleno, ga ptice ne opazijo in ga torej ne poskusijo pojesti. Zelena je zato za robidarja varovalna barva.

Svetovni dan Zemlje

Od leta 1970 vsakega 22. aprila zaznamujemo dan Zemlje. Na ta dan so leta 2016 podpisali pariški podnebni dogovor. Podpisalo ga je okoli 120 držav, med drugim največji onesnaževalki Kitajska in ZDA. Rezultat tega dogovora naj bi bila ublažitev klimatskih sprememb.

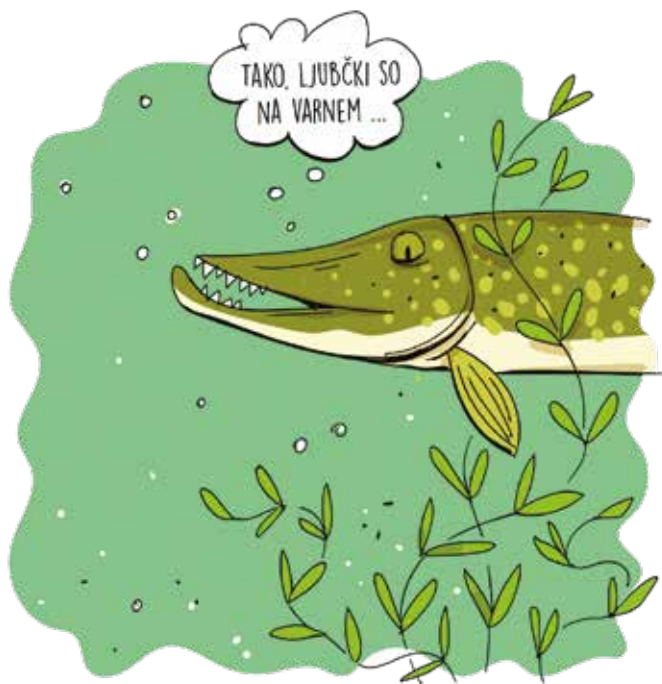
Sirup iz smrekovih vršičkov

Sirup iz smrekovih vršičkov je tradicionalno zdravilo naših prednikov. Vsebuje veliko snovi, ki pomagajo našemu telesu v boju proti prehladu in gripi. Odličen je tudi kot doma narejen preliv za sladoled. Glavna sestavina zanj so mehki mladi poganjki nekaterih iglavcev: smreke, bora in jelke. Treba pa je paziti, da ne naberemo tise, saj je zelo strupena.

Ščuka v Cerkniškem jezeru

Cerkniško jezero je največje drstišče ščuke in največje presihajoče jezero v Sloveniji. Ščuke so tu lahko težke do 10 kg. Samice odlagajo lepljive ikre na vodne rastline. Odložijo jih veliko, do 50.000 na 1 kg lastne teže. Drst je uspešna, kadar voda prekriva poplavne travnike in jezero ni zaledenelo. Sedaj končujejo drstenje. Prve ščuke so se zaradi pretople zime drstile že februarja.

Gozd ozeleni

Od juga Evrope, Severne Amerike in dela Azije se proti severu kot val širi zelenje. Gozd zeleni, prišla je pomlad. Ozelenitev gozdov severne poloble je vidna iz vesolja. Pri nas se bo začela na Primorskem, nato v Prekmurju, ozelenele bodo vse doline in nazadnje, konec maja, še visokogorski gozdovi.

Kozača gnezdi

Je naša druga največja sova. V Sloveniji gnezdi okoli 700 parov, kar je 5 % celotne evropske populacije. Gnezdi v duplih starih dreves, zato je občutljiva za pretirano sečnjo debelih in starih dreves. Zaradi drage nafte se povečuje izraba lesa, kar lahko privede do upada števila kozač.

ILUSTRACIJE: JAKA VUKOTIČ, FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Šparglji na Primorskem

V podrasti gozdov Primorske in Krasa poganjajo divji šparglji. So okusen spomladanski dodatek prehrani. Številni ljudje jih nabirajo, zato jih je v divjini vse manj. Ne le, da jih ne bo dovolj za vse nabiralce, postali bodo tudi ogrožena rastlinska vrsta. Obstajajo tudi gojeni šparglji, ki jih lahko posadimo na vrtu.

Petra Sladek Ashour

Škrobč

Dragi Moj planet!
Prosila bi, če bi lahko objavili kaj o škrobčevkah,
ker jo imam in je moja najljubša žival.
Mi boste uresničili željo?
Lep pozdrav, Alesia

Škrobčevke poznamo predvsem kot hišne ljubljence, a morda niste vedeli, da živijo tudi v naravi. Njihov življenjski prostor so suha in plosuha območja v Avstraliji, naseljena pa so bile tudi ponekod v ZDA in Portoriku. Da preživijo v tako neprijaznem okolju, se veliko selijo in razmnožujejo kar med selitvami. Prehranjujejo se predvsem s semeni trav in žiti.

evke

V nasprotju z udomačenimi pticami, ki so obarvane s številnimi barvnimi vzorci, so skobčevke v naravi samo zelene in rumene barve s črnimi, nazobčanimi oznakami na tilniku, hrbtu in krilih.

Različni

Samčki in samičke so med seboj zelo različni. Samčki so običajno veseli, radoživi, zelo spogledljivi, miroljubni in zelo glasni.

Samičke so sicer družabne, a bolj zadržane in ne preveč potrpežljive do drugih ptic, ker so rade glavne.

Družabne kot vse papige

Skobčevke so zelo družabne, zato rade živijo v jatah. Jate so navadno majhne, lahko pa štejejo tudi do nekaj sto ptic. Ptice se običajno selijo skupaj, ko iščejo območja, kjer je dovolj vode in hrane. Med seboj se sporazumevajo z različnim oglašanjem in vedenjem, kar jim pomaga pri usklajevanju v jati.

Parjenje ob ugodnih razmerah

Skobčevke se pariyo, kadar so razmere najbolj ugodne, se pravi, ko je na razpolago dovolj hrane in vode. V severni Avstraliji je to največkrat med junijem in septembrom, v južni pa med avgustom in januarjem. Najprej si parčki pokažejo naklonjenost tako, da drug drugemu urejajo perje in drug drugega hranijo. Nato se lotijo dela. Gnezda naredijo v luknjah v drevesih, na ograjnih stebrih ali na tleh ležečih hlodih in vanje odložijo od štiri do šest jajc. Po 18–21 dneh se izvalijo mladički, ki začnejo letati, ko so stari dober mesec dni. Kot ljubljenci živijo 5–8 let, nekateri pa celo do 20 let.

Močne vezi

Obnašanje skobčevk je zanimivo in zapleteno. Nujno potrebujejo družbo drugih ptic ali ljudi, s katerimi spletejo močne vezi. Rade se veliko igrajo, klepetajo in družijo in le tako so lahko srečne in zadovoljne.

Rade tudi raziskujejo svoje okolje in se zabavajo s predmeti, ki jih najdejo. Poleg tega so izredno spretno letalke, ki lahko letijo zelo hitro in se spretno izogibajo oviram. Letajo lahko z dvema zelo različnima hitrostma, ki sta odvisni od razmer. Te sposobnosti jim v naravi pridejo prav pri iskanju hrane in izogibanju plenilcem, kot so sove in kače.

Petje in triki

Ker so skobčevke zelo pametne, se naučijo različne trike in oponašajo glasove ter se rade igrajo z ljudmi. Samčki in samičke pojejo in se lahko naučijo govoriti ali posnemati zvoke, kot sta zvonjenje telefona ali piščalka. Se pa samčki naučijo precej več besed kot samičke, tudi do sto.

Rekorder je samček Puck, ki se je naučil kar 1728 besed.

Ali veš?

Skobčevke rade žvečijo vse, kar jim pride pod kljun. A to ni razvada, pač pa nuja, saj si morajo kljun redno brusiti.

Hallo! Wie geht es dir? Živjo! Kako si?

Sva 12-letni Jakob in 9-letni Oskar. Z mami Evo, atekom Gabrielom in psičko Malou pasme šicu živimo v mestu Solingen v Nemčiji.

Solingen

Naše mesto spada v Severno Porenje - Vestfalijo. S približno 18 milijoni prebivalcev je najbolj številna dežela v Nemčiji.

Glavno mesto je Düsseldorf, najbolj naseljeno mesto pa je Köln.

Solingen, ki je od Düsseldorfa oddaljen 25 km, imenujejo tudi mesto rezil (Klingenstadt), saj že dolgo slovi po izdelavi finih mečev, nožev, škarij in britvic. V srednjem veku so mečevalci iz Solingena oblikovali tudi mestni grb, ki je ohranjen še danes.

Naša družina zelo rada hodi na izlete, v naši okolici je veliko zanimivih stvari.

Radi tudi kolesarimo. Imamo veliko zelo lepo urejenih kolesarskih poti. Meni so še posebej všeč zato, ker nimajo veliko strmih klancev. Z bratom pa sva najbolj vesela, ko se ustavimo in imamo piknik.

Kadar imamo malo več časa, se odpeljemo na Nizozemsko. Do tja imamo namreč samo dobro uro vožnje z avtom.

Družina

Najina mami se je iz Ljubljane pred 13 leti preselila k atiju v Solingen, kjer sva se jima nato rodila z bratom. Doma govorimo nemško in slovensko, zato se brez težav pogovarjava z družino in prijatelji iz Slovenije.

Šola

Jaz obiskujem 6. razred gimnazije, Oskar pa 3. razred osnovne šole. V Nemčiji je osnovna šola od 1. do 4. razreda, potem pa se moramo odločiti, ali bomo šli v gimnazijo ali na kakšno od srednjih šol. Jaz obiskujem dvojezični razred, kjer pouk poteka v nemščini in angleščini, Oskar pa se je odločil za športni razred.

Oba obiskujeva tudi pouk slovenščine v slovenski šoli v Hildenu. Jaz igram tudi košarko pri SG Sharks, Oskar pa nogomet v klubu, kjer je igral tudi znani slovenski nogometaš Kevin Kampl. Oba igrava tudi inštrumente; jaz kitaro (električno in akustično), Oskar klavir.

Vsako leto se skupaj z mami in atekom udeležimo tudi srečanja slovenskih družin iz Severnega Porenja - Vestfalije v Baasemu, kjer se družimo z drugimi slovenskimi družinami in otroki. Tako sva spoznala veliko novih prijateljev.

Hrana

V Solingenu si ob vikendih ljudje radi privoščijo pozni tradicionalni zajtrk, ki ga imenujejo *Bergische Taffel*. Zajtrk vključuje sladki kruh z rozinami, črni

kruh, sirup iz sladkorne pese, rižev narastek, skuto, jabolčni kompot in žele iz rdečega sadja. Manjkati ne smejo tudi vafliji z vročimi češnjami in smetano. Nama pa je najbolj všeč *Flammkuchen*, pici podobna jed s slanino, kisló smetano in sirom. Obožujeva tudi suši. Običajno ga naročimo na dom ali ga kupimo za domov. Zelo rada pa bi se ga naučila delati tudi sama.

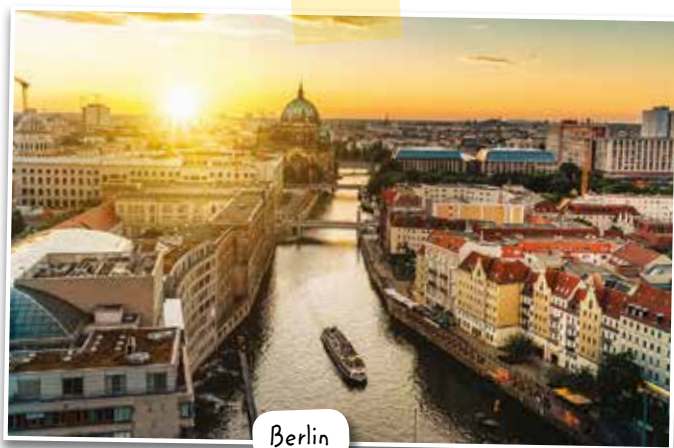
Slovenija

Ko prideva na obisk v Slovenijo, najraje jeva skutne štruklje in govejo juho s cmoki, ki jih naredita najina babi ali prababi. Ti so res najboljši. V Slovenijo

pridemo po navadi med šolskimi počitnicami in obiščemo babi, dedija, prababico, teto, strica in prijatelje.

Lani sta naju babi in dedi peljala v Kobarid in smo si ogledali muzej, ki nama je bil zelo všeč. Spali smo v majhni hišici z lepim razgledom na slovensko obalo. Obiskali smo tudi Postojnsko jamo, kjer smo se peljali z vlakcem in se sprehodili po jami. Tudi smučat pridemo v Slovenijo, saj pri nas sneg ne ostane prav dolgo. Najraje smučava v Kranjski Gori.

Berlin

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK; DRUŽINSKI ARHIV

Nemčija

Prebivalstvo: 83 milijonov (za 41,5 Slovenije)

Glavno mesto: Berlin, do leta 1990 je bil glavno mesto Bonn

Površina: skoraj 357.093 km² (za 18 Slovenij)

Jezik: nemščina

Pogovarjala se je Biba Jamnik Vidic

OLJKA

Oljka je sredozemsko sadno drevo in ena najstarejših kulturnih rastlin. Velja za simbol Sredozemlja in Bližnjega vzhoda, častile pa so jo vse sredozemske kulture. Posebej privlačna so stara drevesa s slikovito zavitimimi debli.

Poznamo več kot tristo sort oljk.

Ljubiteljica toplote in svetlobe

Oljke so vednozeleno drevesa in grmi z drobnimi belkastimi cvetovi, ki se razvijejo konec maja. Ker so občutljive za mraz, jih na prostem gojijo le na Primorskem. Olikarji obrezujejo oljke spomladi, v marcu. Z rezjo naredijo krošnje dobro presvetljene, kar je pomembno za dober pridelek.

Cvetovi

Slastne in zdravilne

Koščičaste plodove oljk imenujemo olive ali pa kar oljke. V Istri jih olikarji začno obirati konec oktobra. To je pomemben istrski praznik. Obirajo nezrele (zelene) ali zrele plodove (črne olive). Olive stiskajo, da pridobijo olje, ali pa jih vlagajo. Oljčno olje ima ugoden učinek na srce in ožilje, deluje pa tudi protivnetno.

Surove so grenke

Če bi ugriznili v svežo, surovo olivo, bi ugotovili, da je odbijajočega, grenkega in trpklega okusa. Zastrupili se sicer ne bi, bi pa jo označili za povsem neužitno.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Ljudje so že davno iznašli postopke, kako obdelati olive, da se razgrenijo, fermentirajo in pri tem postanejo užitne. Zadostuje že nekajmesečno namakanje v slani vodi. Zrele olive lahko tudi samo posušimo, nasolimo in prelijemo z oljem.

Snov, ki naredi surove olive neužitne, je oleuropein. Za oljko je ta spojina zelo pomembna, saj jo ščiti pred mikroorganizmi, hkrati pa odganja živali, ki bi pri uživanju plodov poškodovale semena, namesto da bi jih nepoškodovana raznesle naokoli, kjer bi lahko vzkli.

Ali veš?

Oljka je pomembna tudi v farmaciji in kozmetiki: uporabljajo se tako listi kot plodovi.

Poleg gojene oljke v Sredozemlju uspeva še divja oljka, ki ima manjše in bolj grenke plodove kot gojena.

Oljka velja za simbol miru, blagostanja in zmage.

Tinka Bačič

Veliki škurh

Veliki škurh je ptica, ki jo uvrščamo v skupino pobrežnikov. To so ptice, ki živijo ob vodi na prodiščih, močvirjih in ob blatnih rečnih bregovih. Imajo ukrivljen kljun, s katerim prebadajo blatna tla in v tleh iščejo predvsem žuželke.

Svetovni dan škurhov

21. april je svetovni dan škurhov. Da boste lažje iskali po spletu, vam sporočam še njegovo angleško ime – curlew. Datum je povezan z valižansko legendo iz 6. stoletja. April je za škurhe poseben mesec, ker takrat začnejo gnezditi.

Ne vem, kako dolgo
bom še z vami.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOC

Gnezda

Najdemo jih na tleh v plitvi vdolbinici, običajno na mokrotnih travnikih, prekrita so z mehkim mahom. Talna gnezda ogrožajo male zveri (npr. lisice, kune, podlasice), ki prepodijo starše, pojejo jajca ali pa povzročijo, da se jajca zaradi odsotnosti staršev ohladijo in propadejo. Če travnik z gnezdrom prezgodaj pokosijo, so jajca uničena.

V Sloveniji zelo redek

Lani so bile razmere žalostne. Na Ljubljanskem barju je bil ugotovljen le en gnezdeči par. Jajca (bila so štiri) sta v gnezdu grela oba starša. Ko so se trije mladički izvalili, je samica kot običajno odletela, za mladiče je skrbel le oče. Do odraslosti v avgustu je preživel le eden. Kako je preživel zimo, ne vemo, saj sta se z očetom ločila, ko je šel ta prezimovat v Maroko.

Prezimovanje ptice selivke

Škurhi so selivci. Jeseni se odselijo v naše ali tuje primorske kraje, spomladi pa se vračajo na gnezdišča. Mokrišč ob morskih obalah je čedalje manj, ker jih ljudje pozidavajo ali pa se izsušijo. Podobno se godi mokriščem na njihovih gnezdiščih – tudi ta izginjajo zaradi potreb ljudi. Brez mokrišč škurhi in druge ptice ostajajo brez hrane in življenjskega prostora.

Kaj lahko naredimo?

Lastniki travnikov, na katerih gnezdišča škurhi (ne pozabimo, lani je bilo le eno gnezdo), morajo pustiti travnik nepokošen, dokler mladički niso sposobni leteti. Še večji izziv je, da travnik ostane travnik. Da ga lastniki ne preorjejo v njivo ali pozidajo. Veliko lahko naredimo tudi sprehajalci na Ljubljanskem barju, Cerkniskem polju ali drugih močvirjih – hodimo le po uradnih poteh in imejmo kužke na vrvciah, da ne preganjajo ptic v najbolj občutljivem delu v letu.

Kako dolgo še škurh?

Kaže mu zelo slabo. Kot prikazujejo številke, se lahko zgodi, da letos ne bo nobenega uspešnega gnezda. Bo v Sloveniji izumrl? Pred našimi očmi? Povsem mogoče.

Kam gredo zvončki

Ko je sneg skopnel, smo se razveselili zvončkov, trobentic in drugih znanilcev pomladi. Konec aprila pa bodo te rastline izginile.

Znanilci pomladi so vse rastline, ki zacvetijo, preden se gozd olista. Le tedaj namreč gozdna tla doseže dovolj sončne svetlobe, da mnoge rastline gozdnih tal sploh lahko zacvetijo. Znanilce pomladi vsako pomlad najdemo na istem mestu. Mar torej res izginejo? Le kaj se dogaja z njimi od ene do druge pomladi?

Teloh

Najbolj znana vrsta teloha je črni teloh. Črna je njegova korenika, njegov cvet pa je bel. Po cvetenju se cvet obarva temno rožnato. Aprila požene nekaj novih listov, lanski pa propadejo. Kdor teloh prepozna po listih, ga bo lahko našel vse leto.

Zvončki

Zvončki večji del leta mirujejo v tleh kot čebulica. Vsaka čebulica že med zimo požene eno cvetno steblo z enim cvetom ter dva lista. Lista sta dolga in ozka in spominjata na liste trav. Prav zaradi tega odcvetele zvončke zlahka prezremo. Listi odmrejo v začetku maja. Pred tem čebulico oskrbijo z dovolj založnih snovi, da lahko čaka naslednjo pomlad. Semena zvončkov včasih raznašajo mravlje. Še pogosteje pa vsa skalijo na istem mestu, tam, kjer je plod podel na tla. Zato so šopi zvončkov oddaljeni drug od drugega za dolžino cvetnega stebela.

Lapuh

Iz lapuhovih rumenih socvetij se razvijejo lučke, podobne regratovim. Semena nato razpiha veter. V aprilu poženejo listi. Srčasti so in veliki kot manjši krožniki ter beli po spodnji strani. Opazovali jih bomo lahko do konca jeseni.

in trobentice?

Žafran

Žafranovi listi že kmalu v aprilu propadejo. Podobno kot zvonček bo žafran čakal naslednjo pomlad skrit v prsti. Za razliko od zvončka pa nima čebulice, ampak gomolj. Ta gomolj se vsako leto obnovi. Ko zraste nov, ostane stari izza njega kot stara koža. Ostanki starih gomoljev ostajajo nanizani drug pod drugim pod novim gomoljem.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Vijolica

Vijolic je mnogo vrst. Te, ki cvetijo zgodaj spomladi, pa so si precej podobne. Njihovi cvetovi so vijolične barve. Včasih srečamo tudi rastline z belimi cvetovi. Dišeče cvetove pa ima le ena vrsta: dišeča vijolica. Ko vijolice odcvetijo, poženejo mnogo novih listov, od katerih jih bo vsaj nekaj spet prezimilo. Cvetijo po malem čez vse poletje, a ti cvetovi so skriti in oprashiijo sami sebe.

Podlesna vetrnica

Podlesna vetrnica ima tik pod površino tal koreniko. Na rastihi vrhovih korenika vsako pomlad požene po eno steblo. Vsako steblo nosi nekje na sredini tri liste, na vrhu pa en bel cvet. Z malo sreče bomo videli tudi podlesno vetrnico z rumenim cvetom – ta je druge vrste. Najkasneje junija stebla podlesnih vetrnic propadejo in korenika miruje do naslednje pomladi.

Trobentica

Rozete svetlo zelenih listov trobentice lahko pozoren opazovalec najde kadarkoli in skoraj kjerkoli. Rastejo v gozdu, na travniku, na skalah. Liste imajo razvite vse leto. In vendar so rozete trobentic tako neopazne, da jih večina ljudi opazi le med cvetenjem.

Pljučnik

Pljučnik najlažje prepoznamo po cvetovih, ki spreminjajo barvo. Ko se odpro, so rožnati, s starostjo pa postanejo najprej vijolični in nato modri. Že med cvetenjem začnejo poganjati tudi novi listi. Zrastejo veliki kot dlan, najenostavneje pa jih prepoznamo po tem, da so na otip srhkodlakavi in imajo velike bele pike. Opazujemo jih lahko do jeseni.

KAČJI PAS

Kačji pastirji so najhitrejši letalci med žuželkami. Dosežejo hitrost do 60 kilometrov na uro, po nekaterih bolj neuradnih meritvah pa celo več. So tudi uspešni plenilci, tako v vodi, ko so še ličinke, kot odrasli na kopnem. Kot ličinke lahko živijo tudi do pet let, čas na kopnem pa jim je omejen na največ deset tednov ali celo samo nekaj dni.

Pregledno ozemlje

Mnogi kačji pastirji, še posebej samci, imajo svoja ozemlja, ki jih ščitijo pred vrstniki ali celo drugimi vrstami kačjih pastirjev in žuželk. Dobro ozemlje s preglednim razglednim mestom jim namreč omogoči, da lažje najdejo žuželke, s katerimi se hranijo, in samice za parjenje. To je navadno območje ob vodi in najboljše mesta so obsijana s soncem, imajo na razpolago plitvo vodo in morda celo kakšno posebno rastlino ali podlago za odlaganje jajčec.

Živobarvni vzorci

Svoje ozemlje nekateri oznanjajo z živobarvnimi vzorci po telesu, ki jih kažejo tekmečem, ki zaidejo na njihovo ozemlje. Lastniki ozemelj in tudi tisti brez ozemlja nadlegujejo samice na vsakem koraku, tako da so se nekatere naučile narediti mrtve, druge pa oponašajo videz samcev, da bi imele vsaj malo miru.

TIRJI

Razburljivo parjenje

Samica se pari z več samci. Da bi si samci zagotovili, da bodo potomci prav njihovi, imajo večnamenski paritveni aparat. Z njim najprej »pokračij« iz samice semenčice prejšnjih samcev in se šele nato dejansko parijo. Previdni samci se držijo samice za glavo vse do trenutka, ko odloži zadnje jajčece v vodo, in medtem odganjajo tekmece. Kadar samec drži samico za glavo, mora samica spodviti zadek, da pride do njegovih semenčic, in tako oblikujeta značilno kolo.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Selijo se po istih poteh kot ptice

Kačji pastirji se selijo v velikih skupinah. Z miniaturnimi sledilnimi napravami so nedavno pokazali, da preletijo 700 kilometrov med severom in jugom ZDA. Pri tem uporabljajo iste zračne poti kot ptice pevke in manjše ujede. Izogibajo se daljšim prečkanjem čez vodo ter pred začetkom selitve povečajo svojo težo, da maščobo porabljajo kot energijo na poti, tako kot ptice. Edina razlika je, da se verjetno ne vračajo iste živali, ampak njihovi potomci.

Dolge selitve

Kačji pastirji so rekorderji med žuželkami tudi glede selitvene razdalje. Njihova pot naj bi jih vodila iz Indije čez ocean do Sejšlov, nato do Maldivov, nazadnje pa prek Ugande do končnih ciljev v vzhodni in južni Afriki. Na krožni poti naj bi preleteli od 14.000 do 18.000 kilometrov in pri tem izkoriščali veter in jadrali na njem. Tako kot monarhi naj bi za celotno pot potrebovali štiri generacije. Zanimivo je, da so med isto vrsto kačjega pastirja osebk, ki se selijo in ki se ne selijo. Tisti, ki se ne selijo, po izvalitvi zimo preživijo kot ličinke v vodi pod ledom. Pri selivcih se ličinke preobrazijo v odrasle živali že jeseni in odletijo proti jugu.

Maja Berden Zrimec

Zakaj lajajo?

Kdor želi razumeti živali, se mora naučiti njihovega jezika. Pasji jezik je izjemno bogat. Psi se sporazumevajo z govoricco telesa, z različnimi zvoki in celo s pomočjo urina. Ljudje najhitreje opazimo pasji lajež. Toda – kako dobro ga razumemo?

Igrajva se!

Pogosto mislimo, da je pes, ki laja, nevaren. A to ni čisto res. Za pasjim laježem se skrivajo različna čustva. Kaj želi pes povedati, lahko ugotovimo z opazovanjem: pozorni smo na govoricco telesa in gibanje psa, ton laježa in okolico. Pri tem ni pomembno, ali je pes velik ali majhen. Vsi psi, ne glede na videz, se namreč sporazumevajo na enak način.

Strah

Žal tudi lajanje iz strahu slišimo precej pogosto. Posebej v decembru, ko pokajo petarde in rakete. Marsikateri pes se boji glasnih zvokov, zato ga lahko ropot pirotehnike, grmenje, zvok sesalnika ali motornih vozil močno prestraši. Ustraši se lahko tudi neznancev, posebej če se hitro premikajo. Prestrašen pes običajno išče skrivališče, želi se umakniti od stvari ali osebe, ki se je boji. Rep pogosto skriva med noge, ušesa pa h glavi. Pri tem lahko glasno laja, zraven pa cvili ali celo tuli.

Tak pes potrebuje pomoč. Če te ne pozna, je najbolje, da se mu umakneš, saj se morda boji ravno tebe. Če se tako obnaša tvoj pes, pa mu omogoči varno zavetje in umik pred tistim, česar se boji.

Psi se lahko ustrašijo glasnih zvokov in stvari, ki se hitro premikajo. Pomembno je, da se v bližini psov gibaš počasi in čim bolj mirno.

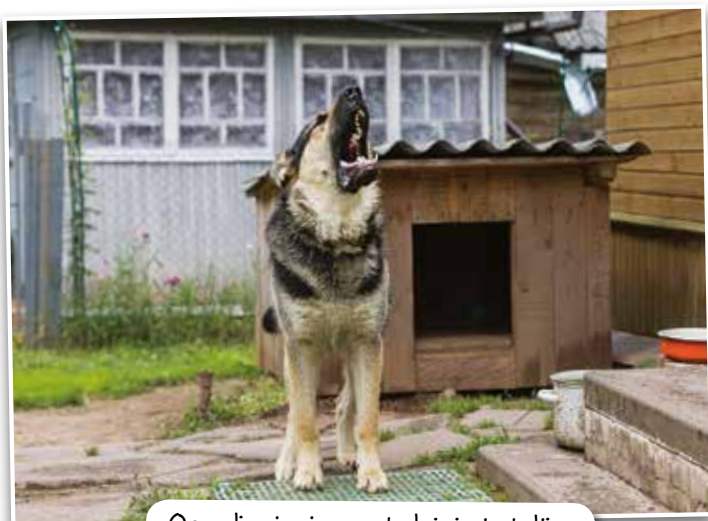

Veselje

Psi pogosto lajajo, ko so veseli. Tak lajež je običajno visok, spremlja ga lahko cviljenje, navdušeno mahanje z repom, skakanje, odprt gobček in tekanje po prostoru. Slišiš ga na primer takrat, ko se vrneš iz šole in tvoj pes laja v pozdrav. Od veselja lahko psi lajajo tudi ob srečanju s pasjimi ali človeškimi prijatelji, v avtu na poti na sprehod, v pričakovanju igre z najljubšo igračo ... skratka, kadar so veseli.

Razlogi za pasji lajež so različni: vznemirjenje, veselje, strah ...

Osamljeni psi pogosto lajajo in tulijo.

Žalost

Psi lahko lajajo tudi takrat, ko so žalostni ali osamljeni. Tak lajež spremlja glasno tuljenje. Običajno je tak lajež monoton in dolgotrajen. Tako lajajo psi, ki so cele dneve zaprti v kletko ali privezani na kratko verigo in kličejo na pomoč. Taki psi potrebujejo več družbe in časa s svojo človeško družino.

Pes čuvaj

Psi lajajo tudi takrat, ko se počutijo ogrožene. Zaščititi želijo sebe in svoje bližnje, svojo hrano, igrače ali dom. Pes pri tem renči, kaže zobe in strmi v žival ali človeka, ki ga ogroža. Včasih se pri tem tudi zaganja in šavsa po zraku. Takemu psu se nikoli ne približuj. Če nisi prepričan, kaj storiti, se ustavi. Stoj pri miru, roke stisni k telesu, glej v tla in počakaj, da skrbnik svojega psa umakne.

Za pasjim laježem se lahko skrivajo najrazličnejša sporočila. Zlato pravilo srečevanja psov pa je, da neznane pse pustiš pri miru – ne glede na to, ali lajajo ali ne.

Če pes laja, se mu raje ne približuj.

svetovni
dan Zemlje

ZEMLJA -

22. aprila že več kot 50 let praznujemo svetovni dan Zemlje. Glavni namen tega vsakoletnega dogodka je ozaveščanje ljudi o krhkosti našega planeta, o pomenu ohranjanja narave in sonaravnega udeleženstva človeštva. Izjemnih danosti Zemlje se še posebej zavemo, ko nanjo pogledamo iz vesoljske perspektive in jo primerjamo z drugimi planeti v Osončju in množico do sedaj odkritih eksoplanetov, ki krožijo okoli daljnih zvezd.

naš planet

Osončje

V Osončju imamo **osem planetov**, še več pritlikavih planetov in več sto lun, ki krožijo okoli njih. Planete ločimo v dve glavni skupini – **kamnite planete**, med katere spada **Zemlja**, in **plinaste planete**, kakršna sta **Jupiter** in **Saturn**. Plinasti planeti se od kamnitih ločijo po tem, da nimajo trdnega površja in so si med seboj zelo podobni.

Kamniti planeti pa se med seboj zelo razlikujejo. Merkur je podoben naši Luni in je skoraj brez atmosfere, na Veneri je več kot 460 stopinj Celzija, Mars je ledena in kamnita puščava, na Zemlji pa je tekoča voda in ravno prav toplo, da je življenje mogoče skoraj na vsakem kraju.

Zemlja je zato zelo posebna, saj je na njej življenje mogoče že več milijard let in je tudi edini kraj, ki je primeren za življenje ljudi.

Eksoplaneti

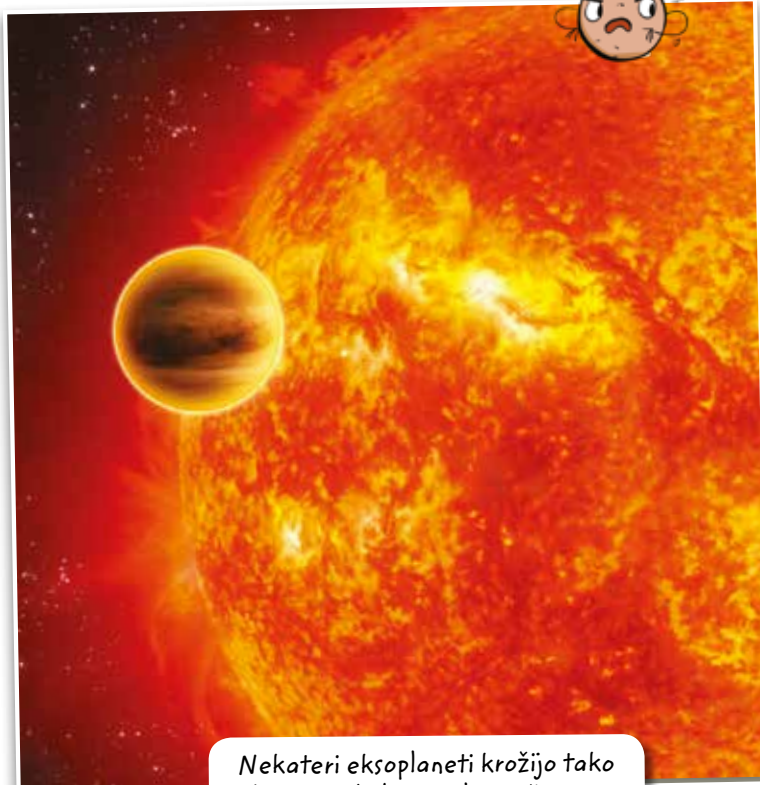
Do danes so astronomi okoli bližnjih zvezd našli več kot 5300 tako imenovanih eksoplanetov v 4000 planetnih sistemih. Na seznamu pa je še skoraj 10.000 možnih kandidatov za eksoplanete. Vedeti morate, da je njihovo odkrivanje zelo težka naloga. Zvezde so daleč in svetle, zato večine planetov, ki krožijo okoli njih, ni mogoče kar posneti oziroma neposredno videti. Astronomi so razvili posebne tehnike, ki razkrivajo, ali so okoli kake zvezde tudi planeti. Kaže pa, da ima skoraj vsaka zvezda enega ali več planetov, le odkrili jih še niso. To pomeni, da je v naši Galaksiji na stotine milijard planetov!

Kamnit? Jaz? Hočeš reči, da sem neumen?!

Ohhh

Nekateri eksoplaneti krožijo tako blizu zvezd, da so zelo vroči.

Podobnosti in razlike

Tudi eksoplanete delimo na plinaste in kamnite, poleg tega pa so astronomi odkrili tudi posebno vrsto plinastih planetov, ki jim pravimo vroči jupitri. Ti so navadno zelo blizu svoje zvezde in ta jih segreva na tisoč in več stopinj. Česa podobnega v Osončju ni. Za nas so najbolj zanimivi Zemlji podobni planeti, saj znanstveniki menijo, da le na takih planetih lahko vznikne življenje. Ti planeti so manjši od plinastih, zato jih je tudi težje odkriti. Poleg tega mora biti za nastanek in obstoj življenja izpolnjenih še nekaj pogojev. Tak planet mora biti ravno prav oddaljen od svoje zvezde, da je na njem lahko tekoča voda, ki naj bi bila osnova za življenje, kot ga poznamo. Poleg tega zvezde različno močno svetijo. Pri močno sijočih zvezdah je zato za življenje primerno območje dlje od njih kot pri šibkejših zvezdah.

Zemlji podobni planeti

Takih planetov so astronomi odkrili le peščico. Za zdaj na njih še niso odkrili nobenih znakov življenja. Iskanje življenja na eksoplanetih je še težje kot samo odkrivanje planetov. Živi organizmi pustijo različne odtise, ki jih je mogoče videti iz vesolja. Zemlja ima v ozračju kisik, ki nastaja zaradi delovanja rastlin. Česa takega pri eksoplanetih astronomi še niso videli.

ILUSTRACIJE: JAKA VUKOTIČ, FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Naš planet je res nekaj posebnega, zato vsak dan skrbimo zanj in razmišljajmo o tem, da je to naš edini vesoljski dom, ki ga ne smemo uničiti. Naj ti razmisleki ne velja jo le za dan Zemlje.

Andrej Guštin

ZELENI TEST

Se s trditvijo strinjaš ali ne? Obkroži da ali ne.

1. Zemlja lahko »preživi« brez ljudi, ljudje pa brez nje ne.

DA

NE

2. Sajenje dreves in drugih rastlin je plemenito dejanje.

DA

NE

3. Večino površine na Zemlji prekriva voda.

DA

NE

4. Zemlja je edini planet, na katerem lahko živimo, zato moramo ohraniti naravo.

DA

NE

5. Gozdovi so pljuča Zemlje.

DA

NE

6. V naši Galaksiji je na stotine milijard planetov.

DA

NE

M. B.

fotografija
meseca

KONJI

Konji so občutljivi in tenkočutni. Vedo, kako se počutimo in kakšna so naša čustva. So inteligentni, plemeniti in vzdržljivi. So simbol moči in svobode. Človek jih je udomačil iz velikih čred divjih konj v evrazijskih stepah že pred približno 5000 leti. Poznamo okoli 400 različnih pasem domačih konj in ponjev. Najmanjša pasma konj na svetu je miniaturni konj falabella iz Argentine. V višino meri komaj 80 cm! Največja pasma pa je shire iz Anglije. Konji so najsmrečnejši na sočnem pašniku.

Dragi Moj planet!
Zanima me, zakaj mačke predejo in gnetejo s tačkami. Ste zelo dobra revija.
Jakob, 3. razred

Na vprašanja odgovarja
Maja Stopar, dr. vet. med.

Najpogosteje predenje povezujemo z ugodjem in zadovoljstvom. Gotovo si že opazil, da mačka prede, ko jo božaš in ljubkuješ. Vendar predenje le ni tako preprosto vedenje (no, kaj pa pri mačkah sploh je tako, kot se zdi na prvi pogled). Mladički začnejo prestiti že skoraj takoj po rojstvu. Mamici sporočajo, kje so in da je čas za hranjenje. Tudi pozneje s predenjem za čas večerje skrbniku povedo, da se bo treba podvizati in odpreti vrečko z briketi. S predenjem lahko sporočajo najrazličnejše reči, se nekako po mačje pogovarjajo pa tudi tolažijo same sebe. Mačke predejo namreč tudi, ko jih kaj boli, ko se ne počutijo dobro, po kakšnem posebej stresnem dogodku in celo med kotenjem. Res je, mačke so izjemno zanimiva in kompleksna bitja in prav gotovo bomo še nekaj časa razvozlavali, kaj vse nam sporočajo.

Dragi dr. Vetko!

Doma imam dva morska prašička. Ime jima je Pika in Poka. Stari sta približno eno leto in pol. Poka ima en krempljček spodvit. Ko jima želim striči krempljčke, mi izmikata tačke. Zanima me, če bi bilo bolje, da bi ju peljala k veterinarju in jima jih tam postriježo, ali jih lahko sama.
Manca, 13 let

Manca, mislim, da bo bolje, da ju vsaj prvič pelješ k veterinarju, da ti bo pokazal, kako pravilno in varno postriči krempljčke. Tudi ravnanja z živalco za tak poseg se je treba naučiti. Prav tako praviš, da ima Poka en krempljček zavihan navznoter – tu bo potrebna še posebna previdnost.

Poskeniraj kodo in piši dr. Vetku.

Dober dan,
ste zelo dobra revija. Nekaj vas bi vprašala. Moji sosedi imajo psa (zlatega prinašalca), ki so ga kupili, a so nato dobili dojenčka in sedaj zelo slabo skrbijo zanj. Zelo me skrbi, saj ima en sprehod na teden, vode in hrane pa nima vedno sveže. Kaj bi lahko naredila? Imela sem idejo, da bi ga peljala ven, a je premočan in bi ga po nesreči lahko izgubila (ni šolan, zato morda ne bi prišel k meni nazaj).
Eva, 8 let

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

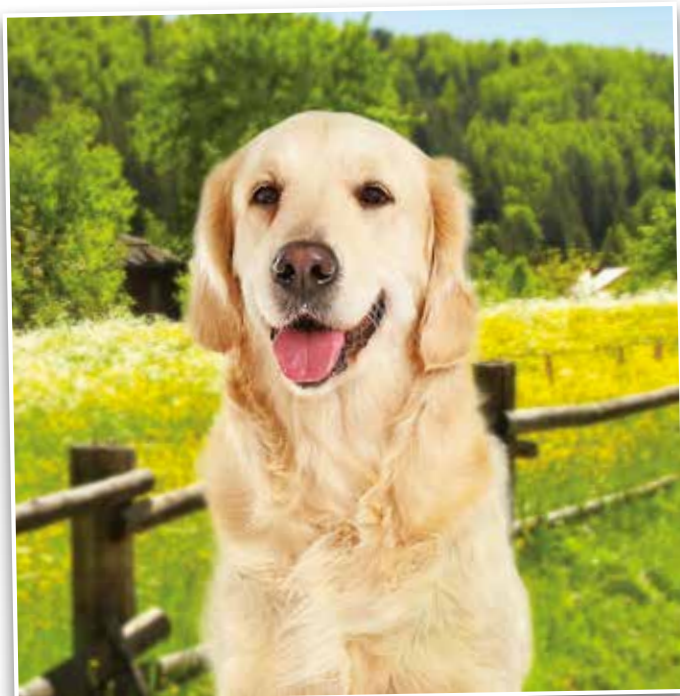
Eva, zelo lepo, da opazuješ svet okoli sebe in te skrbi tudi za živali, ki so v tvoji okolici. Mislim, da bi bilo najbolje, da se s sosedi pogovoriš – prosi mamico ali očeta za pomoč, in povprašaš, kako lahko pomagaš. Če imaš rada živali, bo to pozitivno tako zate kot zanje, ki so ob prihodu dojenčka očitno zelo obremenjeni z drugimi stvarmi. Verjetno vedo, da morajo za psa bolje skrbeti; morda potrebujejo le spodbudo, da se mu spet bolj posvetijo. Sveža voda in hrana sta absolutno nuja, od katere ni mogoče odstopati. Prav tako pes potrebuje več kot en sprehod na teden. Mislim, da bodo predloga za pomoč zelo veseli. Če te je strah sprehoda z njim, naj gre vsaj nekajkrat s teboj kdo od odraslih. Če sosedge ne bodo pripravljeni prisluhniti oziroma za psa resnično ne morejo več skrbeti, kot bi bilo nujno, bi bilo morda bolje, da ga oddajo komu, ki bo imel dovolj časa in bo zanj poskrbel, kot je skrbnik dolžan poskrbeti za svojo žival.

Pozdravljeni!

Zelo rada berem revije o živalih, zato imam tudi naročeno, ker JĚ CARSKA!!! Imam kunca, stara sta dve leti. Zelo me zanima nekaj: naj ne bi jedli mokre trave. Ali je to mišljeno, kot da ne smejo jesti trave, na kateri je rosa, ali mokre trave na splošno? Hvala vam že vnaprej!

Lana, 8 let

Pri kuncih je treba res zelo paziti na prehrano. Njihova prebavila so precej občutljiva, in če smo nepozorni, se hitro zgodi, da imajo prebavne težave. Najpomembnejše pravilo je, da kuncem ne dajemo nobene hrane, ki je sparjena ali stara. Beseda, ki se je moramo držati, je »sveža«. Zato trave in drugega zelenja ne nabiraš, ko je zunaj vroče in soparno, ampak ko se že nekoliko ohladi. Prav tako ne boš pustila trave na kupčku in nekje na toplem, da se spari. Ni res, da ne smejo jesti mokre zelene hrane (po dežju jim trava celo zelo tekne), le sparjena ali stara ne sme biti. Če bi nabirala travo na zalogo in bi bila povrhu vsega še mokra, bi se po kakšnem dnevu na njej že začela razvijati plesen. Ta pa je lahko zelo nevarna za zdravje živali. Tudi solato operesh, preden jo ponudiš, kajne? Nič ne bo narobe, če na njej ostane tudi kakšna kaplja vode.

Imaš vprašanje?

Pošlji ga na naslov **Moj planet, 1536 Ljubljana**, ali na moj.planet@mladinska-knjiga.si

Dr. Vetku lahko zastavite vprašanje tudi na spletnih straneh www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet.

Več vprašanj in odgovorov dr. Vetka najdeš tudi na spletnih straneh: www.mladinska-knjiga.si/mojplanet/drvetko

Več o pravilih za sodelovanje, o varstvu osebnih podatkov in dovoljenju staršev si preberite na strani 55.

Ali se strinjate, da je naš planet čudovit, poln krasnih krajev in živali? Živimo v obdobju, ko ljudje s svojimi dejanji zelo škodljivo vplivamo na naravo. Preberite nekaj razmišljanj, kako ravnati, da bomo ohranili gozdove, vodo, zrak, prst, živali, rastline. Brez njih ne bomo mogli živeti.

Moja želja je, da bi dan Zemlje praznovali vsak dan. Zelo rada imam živali. So čuteča bitja, ki potrebujejo oskrbo, varen dom, hrano in vodo ter tudi veliko ljubezni, stika z ljudmi in med seboj. Tudi divje živali potrebujejo našo pomoč. V teh mesecih so predvsem ogrožene žabe, a ljudje se premalo zavedajo, kako so pomembne za našo naravo. Vsako živo bitje in rastlina je pomembna in dragocena, zato moramo ohraniti domove tudi za divje živali!

Kaja Stopar Novak, 12 let

Nia Stopar Novak, 12 let

Življenje bi bilo lepše, če ljudje ne bi zapuščali domačih živali. Živali je treba negovati in jih imeti rad, kot tudi rastline in ljudi. Ljudje se ne zavedamo, da je Zemlja le ena in jo je treba spoštovati. Nihče si ne želi onesnaženega planeta. Zato nas dan Zemlje opomni, da so narava in živali dragocene. Ali je Zemlja res manj pomembna od našega udobja, saj jo tako zelo izkoriščamo prav zaradi tega?

Ljudje smo žal postali onesnaževalci okolja. Veliko ljudi se bori za zaščito narave in okolja, ker razumejo, da smo mi, Zemlja, rastline in živali, vsi enako pomemben del narave.

Gozdovi so pljuča Zemlje. Posadimo nova drevesa. Pomagajmo živalim, saj smo jim s cestami in hišami uničili domove, kjer so živele.

Napravimo jim nova bivališča. Upam, da bodo ljudje začeli bolj odgovorno skrbeti za naš planet.

Hanna Elena Piatkowska, 11 let

dan Zemlje

Lovro Prosen, 9 let

Zelo rad potujem z vlakom. Avtomobilski izpuhi preveč onesnažujejo zrak. To mi je razložila moja babi, ko sva šla prvič na izlet. Lepo se je voziti z vlakom ali avtobusom, ker tako pomagamo, da je zrak manj onesnažen. Umazan zrak zelo slabo vpliva na zdravje ljudi. Ko bom velik, se bom v službo vozil s kolesom. Kupal bom v trgovini, v kateri ne uporabljajo plastične embalaže, saj se povsod nabira prevelika količina odpadkov.

Ana Gabršček

V teh dneh z mamico pomagava pobirati žabe in krastače, ki so na poti, da odložijo mrest.

Dvoživke so zelo pomembne za ravnotežje v naravi, vendar izumirajo. Ogroža jih promet na cestah, ograje, ki jih postavljajo ljudje, izsuševanje mokrišč in onesnažena voda. Ljudje na cestah vozijo po živalih. Pomagaš lahko tudi ti. Pridi ob mraku pomagat žabicam tako, da jih nežno in pazljivo prenašaš čez ceste. Lokacije najdete na povezavi: www.pomagajmozabicam

Zelo rad sem v naravi, kjer se lahko igram na svežem zraku pozimi in poleti. Živim v bližini gozda. Imamo tudi mlako in skalnjak. Za naravo skrbimo tako, da je ne onesnažujemo, ne uničujemo in ne sekamo po nepotrebnem dreves. Kadar gremo na izlet, vzamemo s seboj tudi vrečko in poberemo po gozdu ali travniku smeti, ki ležijo vsepovsod. Živali bi jih lahko pojedle ali se poškodovale.

Lan Kisovec, 7 let

Kacper Piatkowski, 14 let

Zemlji lahko pomagamo s tem, da odpadke recikliramo. Zelo pomembno je, da količino odpadkov zmanjšujemo. Pomembno je uporabljati obnovljive vire: sonce, vodo, veter. Z energijo varčujemo. Ne uporabljajmo pirotehnik. To se zdijo vse majhni, a pomembni koraki. Vsak človek je odgovoren, da izbere dejanja, ki zaščitijo naš dom – Zemljo.

Sem Rosana in raziskujem notranjost letal, kar pomeni, da letala odpiram, iz njih odstranjujem sedeže, stene, notranjo plastiko. Testiram premikanje kril, repa, delovanje motorjev, letala pa tudi popravljam.

Za delo letalske mehaničarke sem se odločila že, ko sem imela 11 let. Takrat še nisem vedela, kakšno je to delo in kaj zajema. Ampak trdno sem bila odločena, da je to pravo delo zame. Takrat je bil to le poklic na listu papirja – a tako privlačen.

Da sem postala letalska mehaničarka, sem obiskovala fakulteto za strojništvo, prej pa še štiriletno strojno šolo. Za strojno srednjo šolo sem se odločila, ker taka šola ponuja veliko znanja za nadaljnji študij na strojni fakulteti. Zdaj je zame to delo življenjski stil.

Letalski mehaniki delo opravljamo sezonsko. Letala največ popravljamo pozimi, ko letijo manj pogosto. Pravimo, da naša sezona traja od septembra do konca maja ali začetka junija – takrat dobimo letala v dolgotrajnejši pregled in popravilo.

SEM LETALSKA MEHANIČARKA IN RAZISKUJEM DROBOVJA LETAL. JIH ODPIRAM, MENJAM KOMPONENTE, ODSTRANJUJEM SEDEŽE IN STENE, TESTIRAM DELOVANJE KRIL, REPA IN MOTORJEV.

Rosana Kolar v delovnem okolju

Zunaj sezone pa k nam prihajajo letala, ki jih družbe potrebujejo manj, na krajša popravila, na bistvena vzdrževalna dela.

Moje delo je zahtevno. Pomembno je, da si za to delo bister in spreten. Torej ni dovolj, da si bister, če ti manjka občutka, motorike v rokah. Pomembno je tudi, da si pripravljen na skupinsko delo – veliko delamo skupaj, smo soodvisni od dela drug drugega. Večino znanj za svoje delo sem pridobila med delom. Pomembno je, da znam dobro angleško, ker je veliko sodelavcev tujcev. Da sem se priučila osnovnega dela na letalu, je trajalo 5 let. V tem času sem pridobila grob občutek za delo. Šele po tem dolgem petletnem obdobju praktičnega dela na letalih sem šla v šolo, kjer sem dobila dodatna znanja matematike, fizike, aerodinamike, zaradi katerih sem lahko postala certificirana mehaničarka. Moji vsakodnevni sodelavci so sodelavci v neporušni delavnici. Sodelujem še s kleparji, ličarji, kompozitarji in inženirji.

Ietal z Rosano

Delo poteka tako, da dobim delovni »projekt«. Vsak projekt je eno letalo, ki dobi svojo registrsko oznako. Za delo na projektu dobim kartico oziroma delovni nalog. S tem ugotovim, kaj je moja naloga – je letalo samo na pregledu ali je čas za popravilo? Ko ugotovim, kaj je moja naloga, delo razporedim med ljudi – ugotovim, kdo kaj zna, in jim dodelim delo.

Nekateri sodelavci, ki na letalih delajo že dolga leta, imajo z menoj primerljivo vrsto dela, nekateri pa so šele začeli. Ti sodelavci zato začnejo s tehnično manj zahtevnimi nalogami – podpirajo panele in odstranjujejo take komponente, na katerih ni veliko žic.

Pri popravilu letal se težko zmotim. Delovni nalog, moja kartica, natančno popisuje vsak korak. Pove, da moram odviti tale vijak in odstraniti tistole podložko, obe sta v repu letala. Vsak korak je zapisan, moram mu slediti in ne smem delati po svoje. Če se zmotim, se vrnem za par korakov in napako popravim. Če gre za večjo napako, obvestim celotno ekipo, s katero delam. Skorajda nemogoče pa je, da bi šlo letalo z napako iz hangarja. Za mano moje delo pregleda še nekdo, ki je enako usposobljen, kot sem jaz. Ko pregled opravi on, mu sledi še inšpektor. Tik preden letalo odleti, opravi zelo usposobljeno osebje, ki ima 20 let izkušenj, še en sprehod po letalu, da preveri, ali so vse stvari urejene. Preverijo vse: od tega, kako dela motor, pa do tega, kako visijo zaves.

Zala Gruden

Pozor, neva

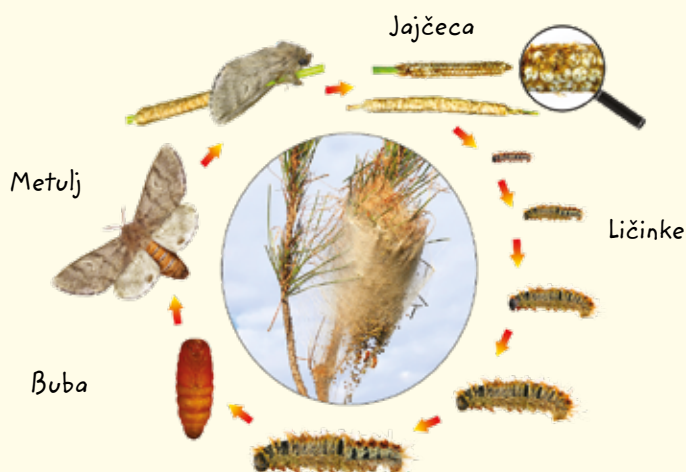
Pinijev in hrastov sprevodni prelec sta vrsti metulja. Njune razvojne oblike, gosenice, so hudi škodljivci borov in hrastov. Gnezda so v rogovilah vej in na deblu in so lahko zelo velika. Videti so kot veliki zapredki.

Sprevide gosenic lahko opazimo takoj v začetku pomladi, ko se nekoliko ogreje. Takrat zapustijo gnezda in iščejo hrano ter prostor, da se lahko zabubijo in kasneje preobrazijo v metulje. Navadno pridejo naši radovedni psi in mačke v stik z gosenicami, ko se te gibajo po tleh v dolgih sprevodih; dolgi so lahko tudi do 4 metre. Redkeje gnezdo gosenic pade na tla, njihove dlačice pa raznese veter.

Nekdaj so bili sprevodni preleci razširjeni predvsem v Sredozemlju, v zadnjih letih pa so vedno bolj pogosti tudi v Sloveniji. Gosenice se premikajo v nekakšnih vlakcih, sprevodih (od tod so dobili ime) in so velika nevarnost tako za ljudi kot živali. Dlačice teh gosenic so namreč zelo strupene.

Razvojne stopnje sprevodnega preleca

Gosenice so poraščene z zelo številnimi tankimi dlačicami, v katerih je beljakovina, ki povzroči ob stiku s kožo ali sluznico hudo alergijsko ali vnetno reakcijo.

rne gosenice!

Kakšni so znaki po stiku z gosenico?

Najpogosteje se psi in mačke gosenice dotaknejo z jezikom ali sluznico ustne votline, ko žival hote ali nehote »pokusi« to čudno kosmato živalco. Žival postane nemirna, pogosto požira, praska se s tačkami po gobčku, zelo se slini. Že po nekaj minutah se lahko pojavi oteklina gobca in jezika. Včasih je oteklina tako močna, da žival težko zapre gobec in ima težave z dihanjem, zaradi oteženega odtekanja krvi in odmiranja tkiva pa se pojavi tudi modrikasto obarvanje jezika. Pri psih lahko pride tudi do pregrevanja in pospešenega dihanja. Če žival gosenico zaužije, se pojavita bruhanje in krvava driska.

Včasih pride tudi do stika dlačic z očmi in s tem do hudega vnetja oči. Takrat bomo opazili zaprto oko ali bolj pogosto mežikanje. V hudih primerih ali če ne ukrepamo pravočasno, se lahko žival zaduši, odmre del jezika, pojavijo pa se lahko tudi drugi znaki prizadetosti telesa, zaradi katerih lahko žival pogine.

Hude poškodbe mrčka

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Psi in mačke so običajno kar precej poraščeni z dlako, zato se na koži redko pojavijo težave, pri nas, njihovih lastnikih, pa lahko dlačice gosenic povzročijo hudo kožno vnetje in alergijske reakcije. Tudi to moramo imeti vedno v mislih, ko pomagamo svoji živalci, zato se ustrezno zaščitimo.

Če naš ljubljencek pride v stik z gosenico sprevodnega prelca, NUJNO TAKOJ poiščemo veterinarsko pomoč!

Pes mora biti na povodcu.

Ali bo žival okrevala, je najbolj odvisno prav od tega, kako hitro je na voljo veterinarska pomoč. Mesto stika z gosenicami (običajno usta in jezik) takoj speremo z obilo tople vode. Ne smemo ga drgniti ali brisati, saj bi s tem povzročili še hujše sproščanje strupa iz dlačic.

Razmislimo tudi o tem, kako bi lahko imeli živali v pomladanskih mesecih ves čas pod nadzorom – najbolje na povodcu, poskusimo pa se tudi izogibati gozdovom, za katere vemo, da v njih raste veliko borovih dreves.

Maja Stopar

BUBA & STANKO

NELI KODRIĆ
FILIPIC

MIZA IN STOL

DAMIJAN
STEPANČIČ

KJER JE MIZA, MORA BITI TUDI STOL.

Vsakemu človeku položijo vile rojenice v zibelko vsaj kak talent. Tega prepoznamo po privlačnosti, ki jo čutimo do dela, s pomočjo katerega lahko svojo nadarjenost izražamo. V življenju smo najbolj zadovoljni, ko lahko te talente uspešno živimo.

1. Projektno delo v šoli vam ponuja tri različne izbire. Odločiš se za

- * izdelovanje velike ptičje krmilnice za ptice, ki tu prezimijo.
- ** pomoč ostarelim ljudem v soseščini (nakupi, druženje z njimi).
- *** ustvarjanje 15 m dolgega grafita na zidu okrog šolskega igrišča.

2. Danes lahko gledaš TV, kolikor hočeš. Na voljo imaš tri programe. Izbereš si

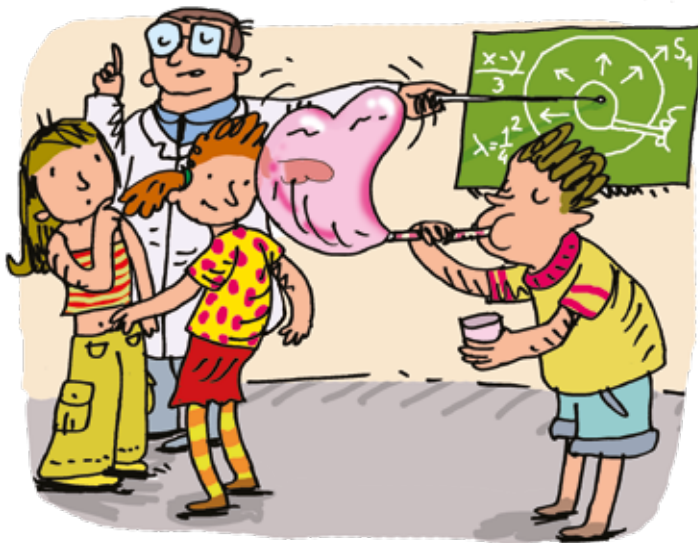
- * poučno oddajo o ljudeh v prazgodovini.
- *** prispevek o največjih umetnikih in njihovih delih.
- ** oddajo o izumih strojev in naprav, ki so spremenili svet.

3. S šolo obiščete Hišo eksperimentov. Tam se

- ** z učiteljem pogovarjaš o fizikalnih zakonih, ki jih naprave izkoriščajo.
- *** imaš fino, saj pijaš ogromne milne mehurje.
- * trudiš sošolcem pojasniti zgodovino izumov, kot si jo spoznal v Mojem planetu.

4. Nedeljsko popoldne je pravi čas za družinski izlet na bližnji hrib, ki ga izrabiš

- * za nabiranje zanimivih kamenčkov, s katerimi lahko polepšaš dom.
- ** za razpravo s starši o onesnaževanju narave.
- *** za igro in druženje s starši.

6. Med vožnjo z avtom se mami na armaturni plošči prižge opozorilna luč. Avto se ustavi.

- *** Mamo zabavaš s šalami, dokler ne pride pomoč.
- * Mamo poučiš, da je avtomobil treba redno vzdrževati.
- ** Poiščeš tehnično knjižico avtomobila in poskušaš ugotoviti, kaj je narobe.

5. S starši greš v bolnišnico na obisk k bolnemu sorodniku.

- * Pozanimaš se o njegovem zdravljenju. Dežurnemu zdravniku predlagaš, naj sobe pobarvajo v prijazne barve.
- ***
- ** Ves čas si ogleduješ delovanje nenavadnih naprav in aparatov.

7. Zvečer te odpeljejo na gledališko predstavo. Med predstavo

- * razmišljaš, kako se igralci na odru počutijo, ko se prelevijo v svoj lik.
- ** te zanima, kakšne naprave uporabljajo za sceno in osvetlitev.
- *** te vse tako prevzame, da pozabiš na sebe in ves svet.

Neli Kodrič Filipić

Največ *

DELO Z LJUDMI

Najbolj te zanimajo ljudje. Rad/a se družiš, in ko je treba, tudi pomagaš. Če si se s prijatelji kdaj igral/a šolo ali bolnišnico, si bil/a gotovo vedno učitelj/ica oz. zdravnik/ca. Pri šolskem delu se najbolj veseliš skupinskih projektov.

Največ **

TEHNIKA IN NARAVOSLOVJE

Privlačijo te stroji, naprave in naravni zakoni, ki jih ti izkoriščajo. Ko dobiš novo igračo, te najbolj zanima, kako deluje. Tvoji najljubši šolski predmeti so gotovo matematika, kemija ali fizika – oz. spoznavanje narave.

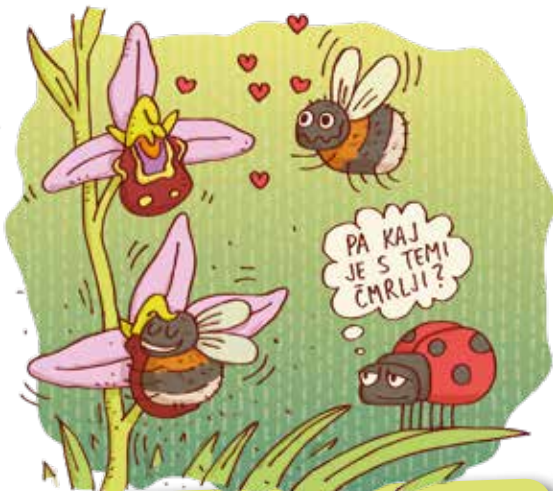
Največ ***

UMETNIK

Tvoja nagnjenja so povezana z ustvarjalnostjo in umetnostjo. Že zgodaj si spoznal/a, da je v ustvarjanju veliko zabave in užitka. Brez dvoma imaš rad/a likovni pouk in nikoli te ni treba siliti na ogled lutkovne predstave.

APRILSKI NAGRADNI KVIZ

Obkroži črko pred vsakim pravilnim odgovorom, iz črk dobiš geslo.

1. Orhideje, ki vabijo žuželke na sliki, so

- l) mačja ušesa.
- k) pasji zobje.
- c) medvedje tačke.

2. Volkulja skoti volkce

- u) spomladi.
- i) jeseni.
- e) pozimi.

3. Majski hrošči pridejo na plan

- r) avgusta.
- n) aprila ali maja.
- l) za božič.

4. Iz vseh jajc se ne izvalijo ptički, ker jih pojedó

- m) lačne mame, ki valijo.
- e) sprehajalci.
- a) tatovi jajčk.

Rešitev:

1	2	3	4
---	---	---	---

Rešitev pošlji do **1. maja 2023** na naslov: **Moj planet, 1536 Ljubljana**. Ne pozabi pripisati svojih podatkov. Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali **nagrajenca**, ki bo prejel **knjigo Moj planet**. Več o pravilih za sodelovanje, o varstvu osebnih podatkov in dovoljenju staršev si preberite na strani 55. Ime nagrajenca bo objavljeno v novembrski številki Mojega planeta.

#VARNO
z e-skirojem

JAVNA AGENCIJA
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST PROMETA

**vozi mo
pametno**
AGENCIJA ZA VARNOST PROMETA

www.avp-rs.si

Reši kviz in dodaj manjkajoče črke v geslu. Rešitev ti pove, kaj sporoča pasavček.

1. Kdo od potnikov mora biti med vožnjo pripet s pasom?

- n) Samo odrasli.
- ž) Samo otroci.
- d) Vsi potniki.

3. Kako se imenuje avtomobilski varnostni sedež za starejše otroke?

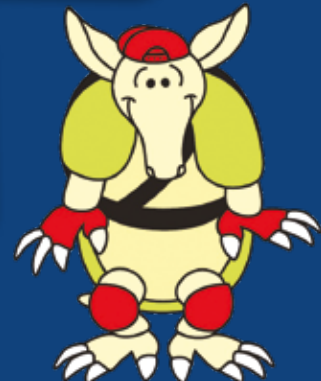
- f) Tekoč.
- p) Jahač.
- c) Plavalec.

2. Kdo ali kaj je pasavec?

- e) Južnoameriški sesalec.
- o) Vrsta slona.
- u) Morska riba.

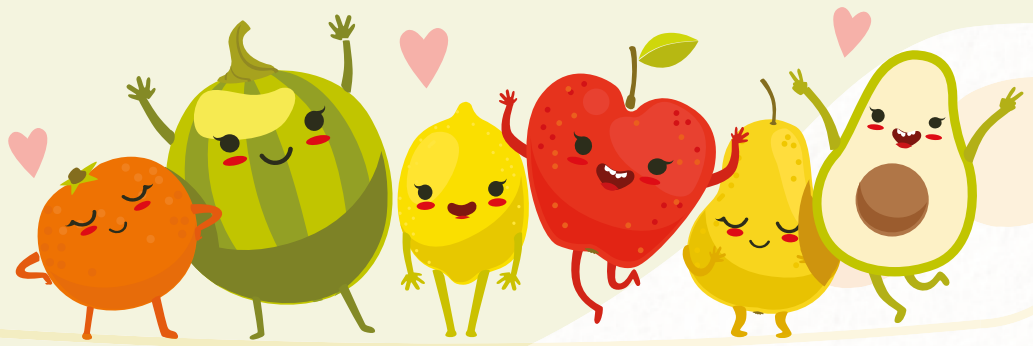
4. Kdaj se moramo v avtu pripeti z varnostnim pasom?

- č) Samo na daljših vožnjah.
- l) Ko se peljemo v šolo.
- t) Na vseh vožnjah, tudi najkrajših.

GESLO: RE 1 JE V 2 DNO 3 AS PRIPE 4 !

Odgovore pošljite na sot@mladinska-knjiga.si. Med prejetimi odgovori bomo izžrebali 5 srečnežev, ki bodo prejeli odsevni obesek. Nagrade podarja AVP RS. Splošna pravila in pogoji sodelovanja v nagradni igri so objavljeni na <https://www.mladinskaknjiga.si/nagradne-igre-v-revijah>.

DAN BREZ ZAVRŽENE HRANE

24. 4. 2023

Ali veš?

Vsak Slovenec
povprečno zavrže 68
kg hrane na leto.

V Sloveniji na
leto nastane preko
143.570 ton
zavržene hrane.

Na svetovni ravni
se zavrže približno
tretjina vse hrane,
ki jo proizvedemo.

AJDOVA ZVEZDNA GALAKSIJA

Sestavine (za 16 zvezdic)

- 150 g kuhane ajdove kaše (ostanek hrane)
- 100 g mesa piščančjih beder (ostanek hrane)
- 2 jajci
- 1 rdeča čebula
- 1 strok česna
- šopek peteršilja (10 g)
- 2-3 žlice krušnih drobtin
- ½ žličke soli
- ¼ žličke popra

Priprava

Pečico segrejemo na 220°C in pokrijemo pladenj s papirjem za peko. V ponvi segrejemo žlico olja in na njem popražimo seseklano čebulo. Ko čebula postekleni dodamo sesekljan česen in pražimo še minuto ali dve.

V multipraktik damo ostanek kuhane ajdove kaše, natrgano piščančje meso, prepraženo čebulo in česen, jajca, šopek peteršilja, drobtine, sol in poper. Mešamo toliko časa, da se sestavine povežejo v enotno maso, ki se lepo drži skupaj.

Na papir za peko prestavimo maso za polpete in jo zgladimo tako, da dobimo 2 cm debelo plast. Sedaj izrežemo zvezdice s piškotnim izsekovalcem in jih odložimo na pripravljen pladenj.

Zvezdice pečemo 10 minut, na sredini in brez ventilacije.

Predlog jedi: Ajdove zvezdice lahko postrežemo kot prigrizek skupaj z različnimi omakami in pečenim krompirjem.

Avtor recepta je Domen Fuks, VVE pri OŠ Turnišče (mentorica: Doroteja Litrop). Recept je nastal v okviru natečaja Reciklirana kuharija, ki ga izvajata Lidl Slovenija in program Ekošola.

Je od kosila ostalo nekaj ajdove kaše ali piščančjega mesa? Preizkusi recikliran recept in ustvari popolnoma novo jed.

Še več idej za reciklirane jedi te čaka tukaj.

Ženska revolucija v Iranu

Iran je država na Bližnjem vzhodu, ki leži ob morju v Jugozahodni Aziji. Leta 1979 se je v njej zgodil politični in družbeni preobrat. V islamski revoluciji je bil strmoglavljen šah (kraljevi naziv v iranski monarhiji) Mohammad Reza Pahlavi in oblast so prevzeli islamski verski voditelji. Vse od takrat veljajo stroga pravila in diskriminatorni zakoni za vsa dekleta in ženske.

Protesti v podporo ženskam v Iranu.

FOTOGRAFIA: BENJAMIN GIRETTE

V državi velja **zakon o obveznem zakrivanju**. Kaj to pomeni? Da morajo vse deklince, starejše od 9 let, in ženske nositi hidžab oziroma naglavno ruto, ki zakrije lase in vrat. Če zakon prekršijo, jim grozi dva meseca zapora ali 74 udarcev z bičem.

Ženske v Iranu se vse od islamske revolucije upirajo tem zakonom in na različne načine protestirajo za svoje pravice.

Kdo je Mahsa Amini?

Septembra 2022 je moralna policija (to je oddelek državne policije, ki nadzira ženske in dekleta) aretirala 22-letno Mahso Amini. To so storili zgolj zato, ker njeni lasje niso bili ustrezno pokriti. V pridržanju je zaradi posledic mučenja umrla.

Od takrat po vsem Iranu potekajo protesti pod sloganom **Ženske, življenje, svoboda**. Na ulicah opozarjajo na diskriminacijo in krvava dejanja, ki so jih zagrešili ljudje na oblasti. Protesti proti zakonu o obveznem zakrivanju žensk so prerasli v družbeno gibanje, ki množično poziva k svobodi, enakopravnosti in družbi, ki spoštuje človekove pravice. Boj iranskih žensk še nikoli ni bil tako glasen, vztrajen in odločen. Po islamski revoluciji je prišel čas za žensko revolucijo v Iranu.

Mladi postali glas za pravice žensk v Iranu

Amnesty International Slovenije vsako leto na **Festivalu dokumentarnega filma**, ki poteka v organizaciji Cankarjevega doma, razglasi najboljši dokumentarni film na temo človekovih pravic. Ob tem na festivalu organiziramo tudi različne dogodke. Letos smo v kino povabili mlade s slovenskih srednjih šol. Skupaj smo si ogledali navdihujoči **film Bodi moj glas**, ki govori o tem, kako se ženske v Iranu borijo za svoje pravice.

Delavnica za mlade v sklopu Festivala dokumentarnega filma.

Po projekciji smo izvedli **aktivistično delavnico.**

Srednješolci/ke so se razdelili v skupine, v katerih so izdelovali solidarnostne plakate. Ti so bili barviti, navdihujoči in raznoliki, vključevali so slogane, fotografije, citate iz filma, ilustracije in še marsikaj.

Za konec aktivnosti so mladi z njimi pozirali pred našim fotografskim objektivom. Nastalo je mnogo čudovitih fotografij, iz njih pa smo sestavili tudi video posnetek v podporo ženskam, dekletom in drugim, ki se v Iranu borijo za svoje pravice.

Ekipe slovenske Amnesty, ki je pripravila aktivnost za mlade po ogledu filma *Bodi moj glas*.

FOTOGRAFIJA: URŠKA BATISTIČ

Za ogled posnetka poskenirajte QR-kodo.

Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali v naši akciji, in upamo še na več takih aktivnosti v prihodnje. Z njimi želimo mladim približati **pomembnost človekovih pravic po vsem svetu** in jih naučiti, kako se za njih boriti. Vse, ki bi si želeli spremljati naše delo in zanimive aktivnosti, vabimo, da sledijo profilu **AmnestySlovenia** na Instagramu.

Taja Premk
Amnesty International Slovenije

KUPON ZA SODELOVANJE PRI NAGRADNIH IGRAH, PISMIH BRALCEV, DR. VETKU IN NAGRADNIH NATEČAJIH V REVIMI MOJ PLANET

Kupon izrežite po oznaki in nalepite na dopisnico. Pošljite jo na naslov **Mladinska knjiga Založba, d. d., Slovenska 29, Ljubljana, revija MOJ PLANET.**

Podpisani _____, (ime in priimek)

_____ (naslov in pošta)

se strinjam, da moj otrok _____ (ime, priimek in starost otroka)

sodeluje v natečajih, pri nagradnih nalogah, nagradnih vprašanjih za dr. Vetka, pismih bralcev in drugih nagradnih natečajih, razpisanih v tej reviji, ter da se v reviji objavijo otrokov izdelek in njegovo ime in starost.

Datum _____ Podpis _____

S podpisom dovolite, da Mladinska knjiga Založba, d. d., za izvedbo nagradnega natečaja (in/ali nagradnih iger) in objavo podatkov o nagrajencih vodi, vzdržuje in upravlja evidenco z vašimi osebnimi podatki in podatki vašega otroka za časovno obdobje 5 let, s podatki o preostalih udeležencih v zgoraj navedenih nagradnih igrah ali natečajih pa do njihovega izteka. Sodelujočim v natečaju in pri nagradnih nalogah je zagotovljeno varstvo osebnih podatkov po zakonu, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Nagrajenci

IZ MARČNE ŠTEVILKE REVIE MOJ PLANET

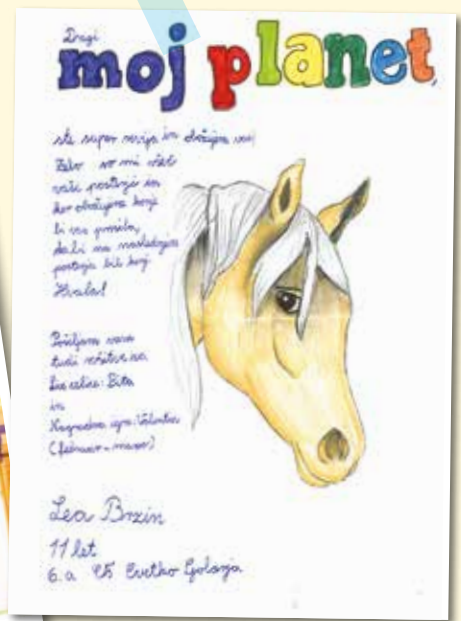
SIVE CELICE – MARČNI NAGRADNI KVIZ

Rešitev: LIST

Paketek Moj planet prejmeta Jakob Drmota iz Rovt in Maja Štern iz Šentvida.

Nagradi bomo poslali po pošti. **Iskrene čestitke!**

vaša pošta

Prihodnji mesec v Mojem planetu

20. maj – svetovni dan čebel

Sončev veter

Pojdimo v gore!

Naslednja številka izide
15. maja.

Moj kviz

So trditve pravilne?
Kaj praviš?

Kviz po aprilski številki

- 1.** Skobčevke so drobne barvite ptice, ki živijo kot ljubljenske, pa tudi v naravi, a le zelene.
DRŽI **NE DRŽI**
- 2.** Samčki skobčevk se naučijo precej več besed kot samičke, samičke pa so bolj prepirljive.
DRŽI **NE DRŽI**
- 3.** Olike so čudovito drevo in zorijo zgodaj spomladi, jeseni pa bujno cvetijo.
DRŽI **NE DRŽI**
- 4.** Konji so nežni velikani in plemenita bitja, ki so jih naši predniki udomačili že pred 5000 leti.
DRŽI **NE DRŽI**
- 5.** Gosenice pinjivega in hrastovega sprevodnega pretca so škodljive za drevesa in zelo nevarne za pse.
DRŽI **NE DRŽI**
- 6.** Psi lajajo samo, ko so hudi ali čuvajo hišo ali premoženje svojih skrbnikov.
DRŽI **NE DRŽI**
- 7.** Letošnja inženirka leta je letalska mehaničarka Rosana, ki vzdržuje in popravlja letala.
DRŽI **NE DRŽI**
- 8.** 15. aprila praznuje naš planet Zemlja – takrat imamo po vsem svetu dela prost dan.
DRŽI **NE DRŽI**
- 9.** Veliki škurh je čudovita ptica, ki spada v skupino pobreznikov, žal jim preti izumrtje.
DRŽI **NE DRŽI**
- 10.** Na Planetovem posterju je povodni konj z mladičkom.
DRŽI **NE DRŽI**

Si znal odgovoriti na vsa vprašanja? Če nisi, polistaj po reviji Moj planet, ki jo imaš v rokah, in kmalu ne bo nobenega dvoma več.

Moj planet, mesečnik, april 2023, leto 18 • Na leto izide 12 števil • Mladinska knjiga Založba, d. d., Slovenska 29, 1000 Ljubljana • Predsednica uprave MKZ: Simona Mele • Glavna urednica MKZ: Alenka Kopic Mohar • Odgovorna urednica: Maja Bajželj • Likovno-tehnično urejanje: Mojca Orehek • Lektorica: Vera Jakopič • Naslov uredništva: Moj planet, 1536 Ljubljana, tel.: 01 241 32 20, faks: 01 425 28 36 • Tiskana naklada: 7000 • Tisk: Grafika Soča d.o.o., Nova Gorica • Cena številke za naročnike v šoli je 5,15 €, za individualne naročnike 5,47 €, v prosti prodaji 6,44 €. Naročnina se poravnava v treh obrokih. Naročnina za tujino se poravnava vnaprej in znaša 106,80 €. • DDV in poštnina sta vračunana v ceno. • Naročnina velja do preklica, odpovedi sprejemamo samo pisno za naslednje obračunsko obdobje. • Za nepravčasno poravnane obveznosti zaračunavamo zakonsko določene zamudne obresti. • Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana • Naročanje revij: Mladinska knjiga Založba, d. d., Služba oskrbe kupcev, 1536 Ljubljana, tel.: 080 11 08, od 7. do 17. ure. • Vodja sektorja Prodaja in promocija izobraževalnih vsebin: Gregor Medved, gregor.medved@mladinska-knjiga.si • Vodja oglasnega trženja Martina Dolgan • Oseba, odgovorna za oglaševalske vsebine: Martina Dolgan • www.mladinska-knjiga.si/oglasni-prostor • Oglasno trženje: Anja Klemenčič, anja.klemencic@mladinska-knjiga.si, T: 01 241 37 06 • ISSN 1854-2883 • V reviji Moj planet objavljenih prispevkov ni dovoljeno kakor koli ponatisniti brez pisnega dovoljenja uredništva. • Nenaročenih rokopisov, risb in fotografij ne vračamo. • Elektronska pošta: moj.planet@mladinska-knjiga.si • Spletne strani: www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet • V uredništvu skrbimo za skladnost oglasnih sporočil z Zakonom o medijih. Na izbor oglaševanih izdelkov in na oblike oglaševanja ter na oglasne priloge nimamo vpliva. Izid publikacije je finančno podprla agencija ARRS iz sredstev državnega proračuna za sofinanciranje domačih poljudnoznanstvenih periodičnih publikacij.

Portret ledenih divjin, ki zaradi podnebnih sprememb hitro izginjajo.
Boj za preživetje živali v odročni, a čudoviti snežni pokrajini.

LEDENA ZEMLJA

Ob nedeljah od 2. aprila ob 20. uri na TV SLO 2.

Po TV-predvajanju bodo vsebine še 30 dni na voljo za ogled
na zahtevo na 365.rtvsl.si.

telemach

Podjetje, ki misli zeleno

Največji ponudnik plačljivih video vsebin in fiksnega interneta ter najhitreje rastoči ponudnik mobilnih storitev v Sloveniji z različnimi projekti uresničuje svojo okoljsko odgovornost.

Okolju prijazno delovanje

Dobra tri leta so naokoli, odkar je na več kot 3000 kvadratnih metrov veliki strehi Telemachove poslovne stavbe začela delovati sončna elektrarna, največji korak podjetja v naši pobudi Misli zeleno. Ogljični odtis smo v tem času zmanjšali za več kot 1.000 ton, glavna Telemachova stavba pa bo v naslednjih 20 letih vsaj 20-odstotno energetsko samooskrbna. S proizvedeno energijo tudi polnimo električne avtomobile, ki jih imamo v svojem voznem parku vedno več in jih tehnične ter poslovne službe uporabljajo za obiske naročnikov. Prav tako nadzorujemo količino porabe energije z uporabo tehnične opreme, ki je energetsko varčna.

Digitalizacija poslovanja

Digitalizacija je prihodnost in seveda tudi sedanjost, posebej pa v telekomunikacijskih podjetjih, kot je Telemach. Prva misel ob digitalizaciji je brezpapirno poslovanje in temu zadnja leta v podjetju posvečamo zelo veliko pozornosti. Uporabnikom tako že nekaj časa priporočamo prehod na eRačun, brezplačno storitev, ki prinaša enostavnejši, varčnejši in okolju prijazen način plačevanja ter s tem številne prednosti tako za posameznika in družbo kot za okolje. Ker je Telemach okoljsko ozaveščeno in v prihodnost usmerjeno podjetje pa seveda tudi sicer naše poslovanje v veliki meri poteka digitalno, kar še dodatno prispeva k optimizaciji porabe papirja.

Ravnanje z odpadki

Neposredno obremenitev okolja pri Telemachu nenehno zmanjšujemo tudi z vestnim ločevanjem odpadkov. V vseh poslovalnicah že nekaj let uporabljamo papirnate vrečke, v podjetju pa trajnostne brisače in higienski papir, ki je izdelan iz celuloze Tetra pak embalaže pijač, ne pa iz lesa. Še posebej vestno pa seveda ravnamo z bolj nevarnimi, torej elektronskimi odpadki. In ne nazadnje, pomembno je, da zaposleni »mislijo zeleno« tudi zunaj delovnega časa, zato se v podjetju trudimo, da bi ta miselnost v čim večji meri postala njihov življenjski slog.

070 700 700 | telemach.si